

УДК 327.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2023-2-3>

ЗАХОПЛЕННЯ КАПІТОЛІЮ ЯК ПРОЯВ ВНУТРІШНЬОГО ТЕРОРИЗМУ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Моторін Роман Юрійович,

студент кафедри політології та публічного управління
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0009-0001-5228-9438

Серед усіх типів сучасного тероризму вирізняють комплексний та загрозовий різновид внутрішнього тероризму. Перш за все, йдеться про діяльність, котра пов'язана з небезпечними для життя людини діями, які є порушенням кримінального законодавства США або будь-якого штату, мають на меті залякати або примусити цивільне населення, вплинути на політику уряду шляхом залякування або примусу або вплинути на поведінку уряду шляхом масового знищення, вбивства або викрадення, і відбуваються переважно в межах територіальної юрисдикції Сполучених Штатів.

Прикладом цього слугують події 6 січня 2021 року, коли після поразки президента США Дональда Трампа на президентських виборах 2020 року натовп його прихильників напав на будівлю Капітолію США у Вашингтоні, округ Колумбія. Натовп намагався зберегти Трампа при владі, перешкоджаючи спільній сесії Конгресу від підрахунку голосів колеги вибірників, щоб формалізувати перемогу новообраного президента Джо Байдена. За словами спеціального комітету Палати представників, який розслідував інцидент, напад став кульмінацією плану Трампа, який складається із семи частин, щоб скасувати вибори. Капітолій пав вперше після захоплення його британськими військами у 1814 році.

Ці процеси нашоують на усвідомлення та важливість захисту національних інтересів й превентизації від посягань на національну безпеку країни.

Ключові слова: внутрішній тероризм, спеціальний комітет Палати представників, президентські вибори, сесія Конгресу, колегія вибірників, Капітолій.

Motorin Roman. Capture of the Capitol as an act of domestic terrorism in the United States of America

Among all types of modern terrorism, there is a complex and threatening type of domestic terrorism. First and foremost, it involves life-threatening acts that violate the criminal laws of the United States or any state, are intended to intimidate or coerce civilians, influence government policy through intimidation or coercion, or influence government behaviour through mass destruction, murder or kidnapping, and occur primarily within the territorial jurisdiction of the United States.

An example of this is the events of 6 January 2021, when, following the defeat of US President Donald Trump in the 2020 presidential election, a crowd of his supporters attacked the US Capitol building in Washington, DC. The crowd was trying to keep Trump in power by preventing a joint session of Congress from counting the electoral college votes to formalise the victory of President-elect Joe Biden. According to a special House committee investigating the incident, the attack was the culmination of Trump's seven-part plan to cancel the election. This is the first time the Capitol has fallen since it was captured by British troops in 1814.

These processes raise awareness of the importance of protecting national interests and preventing attacks on the country's national security.

Key words: domestic terrorism, special committee of the House of Representatives, presidential elections, congressional sessions, electoral college, Capitol.

Актуальність дослідження. Внаслідок глобалізаційних та уніфікаційних процесів кількість терористичних явищ зростає. В існуючих у цей час умовах, за яких в Україні активізувалися терористичні загрози державному суверенітету, територіальній цілісності й недоторканності, виникає невідкладна об'єктивна

необхідність у вивченні досвіду сусідніх країн та адекватній протидії з боку держави таким антидержавним проявам. У зв'язку з цим чи не найбільшу загрозу основам як національній безпеці України, так і політичній безпеці становлять явища терористичного характеру.

З метою ефективного вирішення подібних завдань на державі лежить природний тягар з розробки комплексу заходів і засобів, вивчення досвіду Сполучених Штатів Америки, спрямованих на протидію такої злочинності.

Мета – здійснити аналіз викликів та загроз національній, політичній, а також цивільній безпеці спричиненими масовими заворушеннями.

Стан вивчення проблеми в науковій літературі. Наукових публікацій із тематики дослідження поки що небагато. Ці питання досліджують переважно фахівці з національної безпеки, цивільної безпеки та журналісти. Широкого розголосу набули прес-релізи світових та міжнародних засобів масової інформації. Однак окремих досліджень щодо нападу на Капітолій поки що немає.

Методи дослідження. Автор використав системний підхід. Застосував метод аналізу та синтезу в обробці інформації та структуризації подій. Структурно-функціональний метод передбачив вивчення функціональних зв'язків, взаємодію елементів, функціональне призначення служб, департаментів, відповідальних за громадську безпеку під час масових заворушень. Психологічний метод був ефективний при з'ясуванні особистісних мотивів організаторів атак, їх позиціонування. Метод теорії груп дав можливість розглянути захоплення як боротьбу за політичну владу, тиску, вплив на прийняття політичних рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. На проведення президентських виборів 2020 року суттєво вплинула смертоносна пандемія COVID-19 у Сполучених Штатах, ранні етапи якої збіглися з первинними президентськими виборами у лютому та березні. Через очевидний ризик для громадського здоров'я губернатори та члени виборчих комісій у кількох штатах відклали первинні вибори або внесли зміни до виборчих процедур, щоб дати можливість виборцям безпечно проголосувати. Серед таких заходів – продовження термінів дострокового голосування та послаблення або скасування вимог щодо отримання або голо-

сування за відкріпними посвідченнями (поштою), які, як очікувалося, мільйони виборців використають як безпечнішу альтернативу особистому голосуванню.

Правильно передбачивши, що виборці Демократичної партії будуть більш схильні до використання відкріпних талонів, ніж виборці Республіканської партії (частково через те, що Трамп неодноразово применшував масштаби пандемії та серйозність хвороби), передвиборча кампанія Трампа, Республіканський національний комітет (РНК) та лідери республіканців у кількох штатах подали десятки судових позовів, стверджуючи, що ці зміни підривають конституційні повноваження законодавчих органів штатів ухвалювати виборче законодавство, а також створюють можливість для фальсифікацій з боку окремих виборців. Майже всі позови були відхилені або відкликані.

На тлі цих невдалих викликів Трамп продовжував неправдиво стверджувати, що демократи планують «сфальсифікувати» вибори шляхом обману виборців і систематичного підривлення, зміни або викидання відкріпних талонів, а також інших незаконних способів. Його звинувачення були пов'язані з його частими твердженнями під час президентської кампанії 2016 року про те, що вибори того року, які він виграв, будуть сфальсифіковані демократами.

Під час зустрічі з пресою рано вранці 4 листопада, наступного дня після виборів, Трамп продовжив свій брехливий наратив про шахрайство демократів, оголосивши себе переможцем і засудивши поточний підрахунок бюлетенів за відкріпними посвідченнями як «обман американського народу». Протягом наступних кількох тижнів він постійно звинувачував Байдена і демократів у тому, що вони вкрали президентські вибори, і повторював теорії змови, пов'язані з вкиданням бюлетенів, мертвими виборцями і шкідливим програмним забезпеченням для машин для голосування, яке видалило або змінило мільйони голосів на користь Трампа. Його неправдиві звинувачення були опосередковано підтримані кількома

членами Конгресу від Республіканської партії, які висловлювали невпевненість у результатах виборів або просто відмовлялися публічно визнати перемогу Байдена.

Їхня розрахована стриманість сприяла поширенню хибних сумнівів щодо чесності виборів серед рядових республіканців. (Такі сфабриковані сумніви згодом були використані губернаторами-республіканцями та членами виборчих комісій у кількох штатах для виправдання нових законів про «чесність виборів», які ускладнили голосування для деяких демократів і полегшили партійним законодавчим органам штатів можливість неналежним чином впливати на результати виборів у масштабах штату або скасовувати їх – див. придушення виборців).

Поки тривав підрахунок голосів, різні групи радикально налаштованих прихильників Трампа швидко об'єдналися навколо ідеї, що силові протести і навіть насильницькі прямі дії необхідні, щоб зупинити підрахунок фальсифікованих бюлетенів і тим самим не допустити вступу Байдена на посаду. Недовговічна група у Facebook під назвою «Зупини крадіжку» була створена 4 листопада і менш ніж за 24 години зросла до 320 000 учасників, перш ніж соціальна мережа закрила її через пости, що містили дезінформацію та заклики до насильства (див. також Колективне насильство). Незабаром ентузіасти «Зупини крадіжку» перемістилися в інші соціальні мережі, де вони повторювали і розвивали теорії змови щодо виборів і організували демонстрації на місцях у кількох містах, у тому числі на виборчих дільницях, де нібито відбувався фальсифікований підрахунок голосів.

Після того, як 14 грудня виборщики від кожного штату віддали свої голоси за президента і віце-президента, давши Байдену перемогу з 306 голосами проти 232, Трамп і його союзники, а також лідери руху «Стоп крадіжкам» та інших протрампівських груп по всій країні звернули увагу на останній, формальний крок у виборах президента США – урочисте відкриття і підрахунок голосів

виборців від кожного штату на спільному засіданні Конгресу під головуванням віце-президента, яке розпочнеться 6 січня, у визначену федеральним законом дату. За повідомленнями, деякі союзники помилково порадили Трампу, що роль віце-президента в підрахунку голосів дасть віце-президенту Трампа Майку Пенсу конституційні повноваження замінити списки виборників від Демократичної партії на республіканські і таким чином заблокувати підтвердження Конгресом перемоги Байдена.

Тим часом у кількох твітах, починаючи з середини грудня, Трамп закликав своїх прихильників вийти на мітинг і марш 6 січня на знак протесту проти церемонії підрахунку голосів. В одному з твітів Трамп заявив: «Будьте там, буде дико!». На мітингу, що проходив у громадському парку біля Білого дому, багатотисячний натовп, який включав членів парамілітарних організацій та інших правих екстремістів, слухав промови особистого адвоката Трампа Руді Джуліані, синів Трампа Дональда-молодшого та Еріка, серед інших. У власній промові, яка почалася близько полудня, Трамп повторив заїжджену брехню і теорії змови про вкрадені вибори; закликав Пенса заблокувати затвердження Конгресом результатів голосування колеги виборщиків – заявивши, що якщо Пенс не буде діяти, натовп мітингувальників не допустить затвердження («Ми просто не дозволимо цьому статися»); закликав натовп «пройти Пенсильванія-авеню» до будівлі Капітолію; і закликав свою аудиторію «боротися, як у пеклі» або «у вас більше не буде країни». Хоча Трамп прямо не наказував присутнім вчиняти незаконні дії, його загалом підбурювальна мова недвозначно натякала багатьом у натовпі на те, що вони будуть виправдані в насильницькому нападі на Капітолій і членів Конгресу, щоб не дати Байдену стати президентом.

Ще до того, як Трамп закінчив свою промову незабаром після 13:00, і якраз під час скликання спільного засідання Конгресу, натовп його прихильників, включаючи членів правоекстремістських

організацій, таких як «Горді хлопці», «Хранителі присяги» і «Три відсотки», а також самоідентифікованих прихильників теорії змови QAnon, прорвався через огорожі по західному периметру території Капітолію, змусивши поліцейських Капітолію відступити до додаткових барикад, розташованих ближче до будівлі (див. Сполучені Штати: Вибори в США 2020 та Вибори президента США 2020: Наслідки: Відмова Трампа поступитися і повстання в Капітолії). Натовп ставав дедалі більшим, оскільки все більше людей прибувало з мітингу, на якому виступав Трамп. Поліцейські Капітолію разом з підкріпленням з Департаменту поліції округу Колумбія були перевантажені. Багатьох офіцерів жорстоко побили смертоносно зброєю (битами, трубами і флагштоками), розпорошили хімічні подразники або розчавили і затоптали натовпом, що набіг. Оскільки заворушення на вулиці продовжувалися, спільне засідання тимчасово перервали, щоб дати можливість Палаті представників і Сенату окремо обговорити республіканський виклик демократичному списку виборщиків від Арізони. Близько 14:00 учасники заворушень прорвали останній бар'єр на західній стороні будівлі і піднімалися сходами Капітолію та лізли на стіни Західної тераси.

Невдовзі після 14:00 учасники заворушень розбили вікна, щоб увірватися в західну частину будівлі, і протягом наступних кількох годин вони вандалізували і грабували внутрішні приміщення та обшукували офіси, шукаючи своїх передбачуваних ворогів у Конгресі. Вони також шукали Пенса, якого тепер засуджували як зрадника за те, що він відмовився втручатися в підрахунок голосів на виборах у Конгресі. (Незадовго до початку спільного засідання Пенс опублікував лист, в якому заявив, що «це моє зважене судження, що моя присяга підтримувати і захищати Конституцію зобов'язує мене не претендувати на одноосібне право визначати, які голоси на виборах повинні бути підраховані, а які ні»). Приблизно о 14:20 Трамп засудив Пенса у твіті своїм підписником,

заявивши, що «Майку Пенсу не вистачило мужності зробити те, що потрібно було зробити, щоб захистити нашу країну і нашу Конституцію». Лише через кілька хвилин після вторгнення члени Палати представників і Сенату отримали повідомлення про те, що в будівлю увійшли протестувальники. Зрозумівши, що їхнє життя в небезпеці, багато законодавців втекли або були евакуйовані з будівлі, або сховалися за столами, в забарикадованих кабінетах і навіть шафах. Пенс був евакуйований у безпечне місце всередині комплексу.

Губернатори Вірджинії і Меріленду врешті-решт направили підрозділи Національної гвардії і військовослужбовців штату для допомоги в охороні будівлі; через бюрократичні затримки Національна гвардія округу Колумбія була мобілізована лише приблизно через три години після початку нападу. Капітолій був остаточно очищений від бунтівників близько 18:00, приблизно через чотири години після того, як вони вперше увійшли до будівлі. Переважна більшість нападників не були заарештовані на місці і просто пішли геть. Після цього Конгрес відновив підрахунок голосів виборців (після того, як республіканці відхилили претензії до списків виборників від Арізони і Пенсильванії), і рано вранці 7 січня Байден був оголошений переможцем президентських виборів 2020 року.

Атака на Капітолій транслювалася в прямому ефірі найбільшими новинними мережами. Трамп сам спостерігав за деякими моментами нападу і, як повідомляється, був задоволений і схвильований побаченням. Після того, як Трамп спочатку чинив опір тиску з боку помічників Білого дому і лідера меншості в Палаті представників Кевіна Маккарті з вимогою засудити напад, він неохоче написав у Твіттері (приблизно о 14:40) заклик до своїх підписників підтримати поліцію Капітолію і «зберігати мир». Аналогічний твіт з'явився приблизно через півгодини. Приблизно о 16:20 Трамп опублікував у Твіттері коротке відео, в якому вкотре стверджував, що вибори були вкрадені.

Висловлюючи свою «любов» до учасників заворушень, він закликав їх «розійтися по домівках», заявивши, що «нам потрібен мир». Пізніше того ж дня він написав у Твіттері: «Ось такі речі і події відбуваються, коли священну перемогу на виборах так безцеремонно і жорстоко відбирають у великих патріотів, з якими так довго погано і несправедливо поводилися. Повертайтеся додому з любов'ю та миром. Запам'ятайте цей день назавжди!».

8 січня Трампа назавжди заблокували у Twitter за твіти до, під час і після нападу, які порушували політику компанії проти прославляння насильства.

Згідно зі звітом Міністерства юстиції, оприлюдненим у липні 2021 року, приблизно 140 співробітників поліції Капітолію та Метрополітену зазнали злочинних нападів з боку натовпу під час нападу 6 січня. Серед цих жертв один помер від серії інсультів після госпіталізації з травмами, отриманими під час нападу, а двоє інших покінчили життя самогубством. Один з учасників заворушень був застрелений міліцією, інший помер від серцевого нападу, а третій, вочевидь, був розчавлений натовпом, що тиснув на нього. Заворушники завдали будівлі Капітолію збитків на суму близько 1,5 мільйона доларів.

13 січня 2021 року Палата представників Конгресу США 232 голосами проти 197 ухвалила єдину статтю імпичменту проти Трампа за підбурювання до заколоту. На судовому процесі в Сенаті в лютому, який розпочався через три тижні після того, як він залишив посаду 20 січня, Трамп був виправданий після того, як лише 57 сенаторів, 10 з яких не вистачило необхідної більшості у дві третини, проголосували за визнання його винним.

Протягом першого року після нападу ФБР і Міністерство юстиції заарештували понад 725 учасників заворушень, звинувативши їх у низці федеральних злочинів, зокрема в нанесенні тілесних ушкоджень співробітникам правоохоронних органів, руйнуванні та крадіжці державного майна, а також у змові з метою перешкоджання роботі Конгресу.

Станом на початок січня 2022 року ФБР ще не вдалося ідентифікувати та затримати понад 350 осіб, які, як вважають, скоїли насильницькі злочини на території Капітолію.

У травні 2021 року республіканці в Сенаті заблокували ухвалення ухваленого Палатою представників законопроекту, який передбачав створення національної комісії з розслідування нападу 6 січня, стверджуючи, що він невинувато дублюватиме поточні розслідування двох сенатських комітетів і Міністерства юстиції (розслідування Сенату, однак, було зосереджене на збоях у розвідці та комунікації правоохоронних органів напередодні нападу). У відповідь Палата представників проголосувала за створення власного комітету – Спеціального комітету з розслідування нападу на Капітолію 6 січня, який провів свої перші слухання наприкінці липня. До початку січня 2022 року комітет опитав понад 300 осіб і зібрав тисячі сторінок записів, пов'язаних з атакою. Він також запросив свідчення і записи у високопоставлених членів адміністрації Трампа та інших соратників і прихильників Трампа, деякі з яких відмовилися співпрацювати зі слідством.

У жовтні 2021 року Трамп подав позов проти комітету до федерального окружного суду, прагнучи заблокувати публікацію кількох сотень сторінок записів, що стосуються його діяльності та комунікацій до і під час атаки, які комітет спочатку запросив у серпні. У грудні, після того, як окружний суд відхилив запит Трампа, а апеляційний суд підтримав це рішення, Трамп подав термінову петицію до Верховного суду з проханням переглянути рішення окружного суду і заблокувати публікацію документів до винесення остаточного рішення у справі. У січні 2022 року Верховний суд відхилив запит Трампа, дозволивши комітету почати отримувати документи з Національного архіву.

Висновки. Отже, сьогодні актуальним завданням для всього світового співтовариства є пошук адекватної та ефективної відповіді на нові виклики. Розуміння даної проблеми підштовхує провідні кра-

їні до мобілізації в боротьбі з міжнародним та внутрішнім тероризмом, проведення двосторонніх та багатосторонніх консультацій та переговорів як на регіональному, так і на вищому рівні. Міжнародне та міждержавне співробітництво виступає у таких умовах визначальною складовою антитерористичної боротьби. В обхід цього положення зупинити його

просто не можливо. Жодна країна сьогодні не здатна протистояти цьому злу одноосібно. Успішне розв'язання вказаної проблеми у межах традиційних підходів за сучасних умов неможливе. Тому головною зброєю у боротьбі з внутрішнім тероризмом загалом залишається законодавство, яке потребує подальшого вдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Terrorism and Illicit Finance. URL: <https://home.treasury.gov/policy-issues/terrorism-and-illicit-finance> (дата звернення 04.10.2023).
2. Джефф Селдин. Звіт: Ризик для США від іноземних та внутрішніх терористів є «високим». URL: <https://www.holosameryky.com/a/us-sees-high-risk-from-foreign-domestic-terrorists-/7269711.html> (дата звернення: 04.10.2023).
3. Capitol riots timeline: What happened on 6 January 2021? URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-56004916> (дата звернення: 04.10.2023).
4. Capitol Riot Investigations. URL: <https://www.nytimes.com/spotlight/us-capitol-riots-investigations> (дата звернення: 04.10.2023).
5. U.S. Capitol Violence. URL: <https://www.fbi.gov/wanted/capitol-violence> (дата звернення: 04.10.2023).
6. Raskin J. *Unthinkable: Trauma, Truth, and the Trials of American Democracy*. Harper, 2022. 448p.
7. Karl J. *Betrayal: The Final Act of the Trump Show*. Dutton, 2021. 384 p.
8. Shay K. J. *Operation Chaos: The Capitol Attack and the Campaign to Erode Democracy*. Random Publishers, 2022. 312 p.

REFERENCES:

1. U.S. Department of the Treasury (n.d.). *Terrorism and Illicit Finance*, Retrieved from: <https://home.treasury.gov/policy-issues/terrorism-and-illicit-finance>
2. Dzheff Seldyn (2023). *Zvit: Ryzyk dlia SShA vid inozemnykh ta vnutrishnikh terorystiv ye "vysokym"* [Report: Risk to the United States of America from foreign and domestic terrorists is "high"]. Retrieved from: <https://www.holosameryky.com/a/us-sees-high-risk-from-foreign-domestic-terrorists-/7269711.html> [in Ukrainian].
3. BBC News (2023). *Capitol riots timeline: What happened on 6 January 2021?* Retrieved from: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-56004916>
4. The New York Times (2023). *Capitol Riot Investigations Information*. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/spotlight/us-capitol-riots-investigations>
5. FBI (n.d.). *U.S. Capitol Violence Analysis*. Retrieved from: <https://www.fbi.gov/wanted/capitol-violence>
6. Raskin J. (2022). *Unthinkable: Trauma, Truth, and the Trials of American Democracy*. Harper. 448p.
7. Karl J. (2021). *Betrayal: The Final Act of the Trump Show*. Dutton. 384 p.
8. Shay K. J. (2022). *Operation Chaos: The Capitol Attack and the Campaign to Erode Democracy*. Random Publishers. 312 p.